

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo. vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Dominica. II. post Epipha.

homicidia. Exemplū legit de q̄dam dña q̄ fidem frangebāt marito q̄d marit̄ p̄p̄ dens finxit se ad villā abire nocteq̄ sequēti inuenta vxore cū adultero: eā interfecit p̄riterq̄ cū eo. Et exiens ostiū aliū adulterum inuenit expectantē q̄ suspiciās q̄ verū erat: sociū suū eē interfecit / maritū ipm̄ interfecit. Ecce fructū dolorosū adulterij. Matt. xvij. Ne hoi illi.

Pro tertio. Audistis rē. Vultū certe cauere debetis aut honestatē aut falsitatē cōitatis q̄ sacm̄ m̄rimoniū. Jura dicunt. Qui monerā alicui p̄ncipis falsificat dign⁹ est aduisione. L. de falsa moneta. l. ij. Et q̄ falsificat monerā alicui ciuitatis capite punit. L. eo. ti. l. j. h̄mōi autē falsificatio monete obligat ad restitutionem. In iura cano. de iureiur. q̄nto p̄sonā tuam. Pone casum et expone notādo q̄ sacra sūt moneta sumi p̄ncipis et totius cōitatis: ideo multū cauendū est a violatione: aut deobnestatione seu falsificatione eorū. Nam dicit Ezech. v. Pro eo q̄ sacra m̄m̄ violasti nō parceret ocul⁹ me⁹.

Sermo. vij.

Nuptie facte

Nunt rē. Reuertere aduersat̄r̄ isrl̄ di. do. et nō auertā faciē meā a vob̄ q̄ sanet̄ ego sū di. dñs et nō irascar in p̄petuū. Hier. iij. In his p̄his notat benigna sponse reuocatio a sponsō. ch̄o. vbi tria notant. P̄mo: ipsa ben̄ q̄ reuocatio. Reuertere aduer. isrl̄. Sec̄do: reuocatiois p̄firmatio et nō auertā rē. Tertio: p̄firmationis rō: q̄ sanet̄ ego sum rē. De primo et sec̄do. Zach. j. Conuertimini ad me et ego reuertar ad vos. De tertio. Ps̄. Nunq̄ in eternū irascar̄ nob̄ aut extendens irā t. rē. Nuptie rē.

Pro p̄mo. An coact⁹ consensus faciat m̄rimoniū. Et sic p̄ sile. Qui baptizati consentit timore mortis baptizat⁹ est et p̄ baptizato h̄r̄ q̄ s̄l̄ in m̄rimonio. Cōtra. Nunq̄ fit aia sponsa ch̄i nisi ei vn̄iat̄ per amorē q̄ mulier nunq̄ fit sp̄s̄a viri nisi vn̄iatur p̄ amorē: s̄ vn̄io q̄ est p̄ coactū p̄sensū nō est p̄ amorē q̄ rē. Rūder Boñ in. iij. di. xxi. Consensus coact⁹ p̄t̄ eē dupl̄. s̄.

vi vel metu: vis ē maior̄ rei ipet⁹ q̄ repel̄li nō p̄t̄. Vetus est instant⁹ piculi t̄p̄t̄ dari. In illo aut̄ metu q̄ caderet in constā tē viri: dicit iura p̄sensū nō facere m̄rimo: s̄ rō hui⁹ sumit̄ a diuersis diuersimod̄ de. Quidā em̄ dicit eē ex indulgentia iur̄. Jura em̄ indulgent̄ tales separ̄. P̄m̄ q̄ p̄sumit̄ p̄sententē ore / nō p̄sensisse cor̄ de. Et q̄ s̄bum dicit solū vt penā redimeret: vel et rōne finis: q̄ coacta m̄rimonia pessimos fines p̄sueuerūt h̄r̄. Alij dicunt q̄ nō ex iur̄ indulgentia sed h̄ facit p̄sonā et liberiarbitrij p̄sensus q̄ debet eē in m̄rimonio q̄ debet eē p̄sensū. Et h̄ videt̄ p̄ba b̄l̄. S̄ t̄ si post coactionē p̄sensit̄ carnalē copulā tunc incipit eē m̄rimoniū. Lū aut̄ dicit q̄ baptizati rē. dicit̄ q̄ baptizati est op⁹ dei nō hoim̄: s̄ m̄rimoniū ē a p̄sensu hoim̄: vel dicas q̄ nō est s̄le: q̄ nō tāta libertas ibi req̄rit̄ quāta in m̄rimonio. rō tū em̄ eē m̄rimoniū a p̄sensu causatur. Hec Boñ. Pro fund. Sic dicit Arist. iij. ethic. Nihil sit p̄uose aut laudabilē nisi voluntarie fiat. in h̄manis operib̄: maxie id sp̄cienda ē volūtas q̄d maxie necessariū ē in m̄rimonio. q̄d p̄ p̄sensū cōtrahit̄. Et q̄ tū ad h̄ p̄r̄ exponi illō p̄s̄. Belle sū aut̄ q̄ est. s̄ ad p̄hendū m̄rimoniū. Sed quent̄ rē. Dic rē. Postq̄ dicas sic: p̄sensu coact⁹ timor̄ mortis vel inferni m̄rimoniū sp̄uale impedit. Nō em̄ vult de⁹ coacta fuitia. ij. Lo. ix. Hilarē dicit̄ diligit de⁹. Audite q̄ nūq̄ p̄fitemini nisi forte in q̄dragētia ma et forte p̄ coactionē q̄ deuotioē et qui p̄niam in mortis articulū differt̄. Vagno certe piculo aias v̄ias exponit̄. Vos lu b̄rici o auari incorrigibiles. Et plerūq̄ tales morte p̄occupant̄. Figura Dan. v. De balthasar q̄ cū fecisset magnū putuū et crederet se fore securū apparuit man⁹ scribens in pariete hec tria p̄ba. Vane t̄p̄tel phares. vide ibi. Sp̄ualiter p̄ balthasar q̄ interpretat̄ venit turbatio: notat p̄cōt̄ ingrat⁹: q̄ dū q̄rem sperat h̄r̄ / repentina cadit in eū turbationis calamitas. Abutimur aut̄ vasis tēpl̄. s̄. m̄o: r̄ia: intelligētia: et volūtatē. Et cū credit se s̄. cup̄ in delictis et diuitijs / mors aduenit et v̄anis gaudijs sine imponit̄. Per manū aut̄ scribētē sub̄audi determinationē diuine iusticie. ideo dicit Eccl̄. v. Ne tardes p̄uerti ad dñm.

Pro scdo zc. In pcedenti zc. Nūc d scda q̄ e p̄sideratio obseruade pditi omis in m̄rimonio vīcz iam p̄tractor rato Que q̄dem pditiones sunt tres p̄ncipalit notande.

Prima respectu diuinitat̄ recolede. Scda respectu conuersationis inuicem habende.

Tertia respectu plis nutriēde.

Prima igit̄ zc. vt vīcz caueant ne aliqd̄ faciant d̄ dei honorez. Primo oīa ad gl̄iam dei sic boni serui ch̄i. Laueat in quā cōiūp̄ ne plus afficiat ad cōiūgē q̄ ad deū. Hiero. Sapiens iudicio debet amare cōiūgē nō affectu. s. libidinis. n̄ etiā laxet ad p̄ba turpia: sed magis ad sp̄ualia: nec etiā frequentet actū coniugale sic z ardent vt deum p̄ponat. qz d̄r. j. **L**oz. vij. **T**ps breue est: reliquū est vt q̄ habent vxores sint tā q̄ nō habentes. p̄terit em̄ figura huius m̄di. Scda respectu conuersationis inuicem habende: qz vīcz debet inuicē h̄re concoct̄ate charitate **E**ph. v. **V**iri diligite vxores vīas. et **E**cc̄i. xxv. In tribu b̄n̄placituz est sp̄m̄. q̄ sunt pbata corā deo z hoībz. **L**o cordia fratru amor. primoz vir z mulier sibi p̄sentientes **I**hm̄i aut̄ dilectio s̄ḡtur in anuli subarratione q̄ ponit̄ in q̄rto digito. de q̄ dicunt **P**hyſici q̄ q̄dam vena p̄cedit a corde ad ip̄m p̄ q̄ signat̄ q̄ amor ille debet h̄re p̄cordialitate quā tñ debent inuicem oñdere exteri in oī honestate. Neuter em̄ cōiūgū debet aliū turbare: neqz facit: neqz verbo **I**n **L**o. iij. **V**iri dili. vx. vīas: z nolite amari esse ad illas. Et certe vbi est discordia coniugū: ibi ē habitatio diaboli: nō dei. qm̄ vt d̄c̄ ps̄. In pace fac. est lo. ei. Item debet h̄re inuicē iustit̄e fidelitate tā de cozpe q̄ de bonis. In bonis q̄dē h̄re debet vxoz p̄t̄e q̄tum ad necessaria vite sic ip̄e vir. Et s̄m̄ d̄c̄t̄ ch̄i mat̄ thei. xij. et marc. x. Non sunt duo: sed vna caro. **M**ulieres tñ sic d̄r. j. **P**e. iij. sunt sub dite viris. s. q̄ntū ad gubernationē dom̄. In d̄is ad euā d̄i. **B**en. iij. Sub viri pot̄estate eris: quantū aut̄ ad fidelit̄e coz. p̄ntis eq̄les sunt coniuges: qz d̄c̄ ap̄tus. j. **L**oz. vij. **T**roui vir debitū reddat: similr aut̄ z vxoz viro. **M**ulier p̄t̄e corpis non habet sed vir z vir sui corpis p̄t̄e nō habet s̄ mulier. **I**te debent inuicē h̄re tempe-

rātie honestatē. vīcz sic q̄ nec nimis frequenter exercent actū coniugale: z caueāt ne ali q̄ p̄sentibz: vel nō longe ex̄ntibz pueris: suis: aut ancillis: exerceāt actū m̄rimoni. Et h̄ em̄ plerūqz excitant ad enormia: q̄ vīs simulent sen̄telligere. Laueāt iō ne ita sint intemperati i actu illo q̄ inde icur̄ rant detrimentū deuotiōis z p̄rutū. **N**az vt d̄c̄ **H**iero. li. j. **I**ouinianū. Amor fem̄ ne rōnis obliuio ē z insanie p̄rim̄: animū sopit: turbat p̄silia/altos sp̄s fr̄agit/a magis cogitationibz ad ifimas trahit. **D**ebent aut̄ iuuenes instrui a parētibz: aut cōfessoribz an̄ p̄sumationē m̄rimoni vt sciāt q̄ sibi licent z q̄ nō. **T**ertia est pditio respectu plis nutriēde: quā. s. tenent ex iure naturali nutrire corpaliter. **N**ec deberēt si ne rōnabili cā ifirmitat̄: aut alteri boneste rōnis dare filios nutritibz. Quia puer cōiter prauas pditiones nutritis retinet. **E**idem em̄ q̄ si agn̄ lactet a capra du riores pilos habz: Et hedus lactatus ab oue teneriores. **T**ug. ij. **d**is. c. **A**d ei. **P**raua p̄suetudo in mouibz p̄iugatoz surtegit vt filios q̄s gignunt mulieres/nutrire cōtēnant. **Q**d ex sola incōtinētia videt̄ inuētū: qz dū p̄tinere nolunt despiciūt lactare q̄s genuerūt. Tenent etiā parētes nutriti re filios suos sp̄ualr. s. in doctrina z moribus. Nam sic d̄c̄ **M**ḡt̄ in. iij. di. xxx. **B**atrimoni bonū est p̄les educāda ad cultuz dei. et **D**eu. xj. **D**ocete filios v̄ros. **I**te tenent valde cauere ne aliqd̄ infidelit̄ adq̄ rant p̄ filios suos. **E**xemplū. **A**rnoldus in narratoriōe q̄ fuit q̄dam miles sat̄ bone z honeste p̄p̄t̄is z vite q̄ infirmus obijt. Et vir q̄dā deuot̄ rapt̄i exta si vidit eundē stantē in scala q̄dā infern̄ q̄siuit ab eo cur in tali pena staret: eū libenter ieiunasset: orasset: z laudabile testimōniū requisisset. **R**edit ille q̄ solum p̄pter aliq̄ bona t̄p̄alia ab eccl̄ia parochiali alienata p̄ suos p̄decessores: qz illa bona eccl̄ie nō restituit: s̄ ea sciens possedit: idcirco dāna tus ē: z decim̄ in ordine in illa scala locat̄. Et addidit q̄t̄ de parentela mea illa bona sciens possederint: ad hāc scalā p̄uenient vbi nlla ē redēptio: s̄ eterna dānatio. **O** heu heu sic d̄r **L**hyf. **M**ultr̄ desiderāt filios suos valere in h̄ seculo: z non curant qd̄ passi in alio: corpus natorum

Domini. III. post Epipha.

amāranias autē contemnūt.

Pro tertio Audistis zc. Nec putetis q̄ ignorantia oīno excuset Tenet q̄m vniūq̄q̄ scire regulas sine q̄b̄ nō pōt bñ exeq̄ ea q̄ spectāt ad statū suū. et sic habet. xij. vij. dist. Ignorantia est mī cunctoz erroz: z nutrit oīm vicioz. et lex dicit. Turpe est aliani ignorare ius circa qd̄ p̄fat. ff. de origine iur. l. ij. Nā si q̄ artifex p̄pter sue artz imperitiā aliq̄ dānificauerit: nō p̄ p̄terea excusā d̄us. Applicā notādo q̄m doctoz Ignorantia iur. siue eoz q̄ tenet hō scire nō excusat.

Domini. iij. post Epiph.

Sermo. j.

Uolo: munda

Vre. Dat. vij. Nolite esse prouidentes apud vosmetipsos Ro. xij. Hoc est obseruandū si volum⁹ mūdārī. Potest autē h̄ exponi triplr. Primo de prudentia maliciosa q̄. s. d̄ astutia: nocendi primo: z sustinendi seipm̄ inordinate. d̄ qua d̄ Esa. xxxix. Intellect⁹ prudentiū reprobabit. Secdo de prudentia acidiosa. sic Nolite esse prou. apud vosmetipsos. Prudentiam vestrā nolite sic p̄tinere intra vos qn̄ eā cōicetis alios dirigendo. Et phibet habere prudentiā inutilē. Eccl̄. xi. Sapiētia abscondita z thesaurus inuisus: q̄ utilitas in vrisq̄. Tertio de prudentia p̄sumptuosa. sic Nolite esse prou. apud v̄. i. nolite p̄sumptuose vos reputarē prudentes: qz dicit Esaie. v. Ue q̄ p̄ntes estis in oculis vestris.

Uolo: mundare zc.

Pro p̄mo art. An omnis pctōz p̄niaz agens ab imundicia culpe mundet a d̄no etiā q̄ntūcūq̄ peccauerit. Q̄. non. ij. Zachab. ix. Orabat scelestus d̄m̄ a quo nō erat misericōd̄iam p̄secutus? Cōf. a. Diuina misericōdia dei supercellit oē pctm̄ intensiue. Rūdet Bon. in. iij. dist. riiij. Agere p̄niam siue dolere de culpa commissa pōt q̄s duplr. Aut p̄t lesionē nature. Aut p̄t p̄t offensionē maiestatz diuine: z ip̄t iusticie. Primā p̄niam pōt q̄s h̄re ex sola natura. Naturalr̄ em̄ se hō diligit. z t̄do odit oīm illud p̄t qd̄ malū incurrit. Et hec pe-

nitentia etiā ē in mal⁹ z dānatis: z erit aliq̄ qn̄ in angel mal⁹ cū absorpti fuerint a peccatis. Alia p̄niam nō ē sine grā gratū faciēte: aut grā gratis data q̄ disponit ad p̄niam: ita q̄ null⁹ est p̄niam: sic penitēs q̄ nō iueni at veniā. Iō null⁹ dat eā de⁹ nisi cū q̄ p̄niam facere misericōd̄iam. Esti p̄ impossibile pone reſ q̄ diabol⁹ h̄c h̄ret vtiq̄ daret ei d̄ns grām. Lū autē d̄ q̄ antiochus orabat zc. Dicendū q̄ penitebat p̄pter lesionē nūc nō p̄pter diuinā offensā. Nec Bon. Pro fund. Miserz infensat⁹ est q̄ negligit a peccati luto surgere. Alan⁹ de puer. Sus de forde leuat saltē dū colligit escas. Tur nūc q̄ surgit forde volat⁹ hō. Et h̄ certe valde vituperandū ē. Lū dicat Seneca ad lucil. Proice vicia q̄ cor tuū lamāt: q̄ si alit⁹ extrahi neq̄rent cor ip̄m cū illis euellēdū extra erat. Sed q̄rif An zc. Rñ. vt s. Et q̄ conclude q̄ nō sufficit dolere d̄ pctō p̄t dolorem pene nisi p̄ncipali⁹ insit dolor ex amore bonitatis diuine. Un̄ Aug. Iuimicus ē iusticie q̄ solo timore nō peccat. Amicus autē ei⁹ ē q̄ amore nō peccat. Et iō quia vix poterāt hoies ad deū ascendere d̄ pctō rē. Iō voluit d̄ns ad nos descendere vt ad ip̄m possem⁹ p̄tingere. Q̄ igit q̄ vituperādi sunt q̄ ch̄m seq̄ negligunt: q̄ nos ad se sequendū tā dulcē iūtat: d. Jo. viij. Ego sū lux mūdi q̄ sequit me nō am. zc. q̄ nō sequit lū in tene. ambu. Audist⁹ supbi: luxuriosi zc. Inexcusabiles pctōres venit ad vos q̄rendos d̄ns z vos magis vultis seq̄ sathanā q̄ ch̄m diuinā beniuolentiā contēnentes q̄ ad v̄iam venit hūanitatē vt ad ei⁹ pueniat⁹ deitātē. Figura in euāgelio hodierno. Lū descendisset iesus de monte secute sūt cū turbe multe. D̄ gen. Descēdēte eo d̄ mōte turbe secute sūt eū q̄. s. i mōte ascendere neq̄ poterāt vt pigri ppli vt negligētes vt ip̄fecti. Quia q̄s satana d̄ictoz d̄pmit: ad mysterioz solūtia (nisi abiecto onere) minime scādere valent. Idcirco z filij isrl̄ in mōte p̄mit⁹ ascendere nō valuerūt. Dyctice q̄ tūc d̄ns descendit d̄ mōte qn̄ semetipm̄ emanauit formā serui accipiens z tūc secute sūt eū turbe in l̄te. Q̄ nisi de⁹ sic descendisset hō ad seq̄ lā. s. n̄ ascēdissent s̄ venit. s. ad oēs inuitādos. vñ dicebat Dat. xj. Veni. ad me. q̄ la. zc.

Pro secdo. Primo dicendū ē de leprosi